

راهبرد تقنینی کنگره علیه جمهوری اسلامی ایران

(دوره‌های یکصدوپانزدهم، یکصدوشانزدهم و یکصدوهفدهم)

www.ketab.ir

نویسندگان

مصطفی جهانبخش

مهدی امیری

عسگر صفری

طه اکرمی

www.ketab.ir

عنوان: راهبرد تقنینی کنگره علیه جمهوری اسلامی ایران (دوره‌های یکصد و یکم تا یکصد و شانزدهم و یکصد و هفدهم)

نویسندگان: مصطفی جهانبخش، مهدی امیری، عسگر صفری و طه اکرمی

ویراستار: مژگان مدیری

صفحه‌آرا: بهمن سرداری

ناشر: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

سال چاپ و نوبت چاپ: ۱۴۰۳-اول

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰۰۰۰ ریال

مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلفان است.

کلیه حقوق چاپ و نشر برای مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی محفوظ است.

۹	سخن ناشر
۱۱	مقدمه
۱۳	بخش اول: کلیات
۱۵	۱. جایگاه کنگره در ساختار حکمرانی آمریکا
۱۶	۲. شکل‌گیری، اختیارات و وظایف کنگره
۲۰	۳. ارکان کنگره
۳۱	بخش دوم: نهادهای اثرگذار بر کنگره
۳۳	فصل اول: احزاب سیاسی
۳۵	۱-۱. مقدمه
۳۶	۱-۲. احزاب سیاسی در کنگره
۳۷	۱-۳. جایگاه و وزن دو حزب جمهوری خواه و دمکرات در کنگره
۳۸	۱-۴. سیاست داخلی؛ اختلاف‌نظرها و اشتراک‌نظرها
۳۸	۱-۳-۱. اختلاف‌نظرها
۴۰	۱-۳-۲. اشتراک‌نظرها
۴۰	۱-۵. سیاست خارجی؛ اختلاف‌نظرها و اشتراک‌نظرها
۴۰	۱-۵-۱. اشتراک‌نظرها
۴۱	۱-۵-۲. اختلاف‌نظرها
۴۲	۱-۶. اهمیت احزاب در عملکرد کنگره آمریکا
۴۲	۱-۷. رقابت‌های حزبی در کنگره
۴۲	۱-۷-۱. رقابت احزاب در کنگره یکصدوپانزدهم
۴۴	۱-۷-۲. رقابت احزاب در کنگره یکصدوشانزدهم
۴۷	۱-۷-۳. رقابت احزاب در کنگره یکصدوهفدهم
۵۰	۱-۸. انسجام حزبی در آمریکا
۵۵	فصل دوم: لابی و لابی‌گری در کنگره آمریکا
۵۷	۲-۱. مقدمه

۵-۳-۱-۵. قطننامه شماره ۸۲۳ مجلس نمایندگان با عنوان «محکوم کردن دولت ایران در مورد آزار و اذیت اقلیت بهایی و نقض مداوم میثاق بین‌المللی حقوق بشر».....	۱۷۰
۶-۳-۱-۵. قطننامه شماره ۳۹۵ مجلس سنا با عنوان «قطننامه‌ای برای به رسمیت شناختن چهلمین سالروز بحران بازداشت (اتباع آمریکایی در لانه جاسوسی) در ایران و سایر اهداف».....	۱۷۰
۴-۵. ارزیابی لوائح و قطننامه‌های کنگره یکصدوشانزدهم.....	۱۷۱
۱-۴-۵. مهم‌ترین موضوعات کنگره یکصدوشانزدهم در رابطه با ایران.....	۱۷۱
۲-۴-۵. حامیان و طراحان لوائح و قطننامه‌های ضد ایرانی.....	۱۷۲
۵-۵. جمع‌بندی فعالیت‌های ضد ایرانی کنگره یکصدوشانزدهم.....	۱۷۵
فصل ششم: فعالیت‌های تقنینی یکصدوهفدهمین کنگره آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران.....	۱۷۹
۱-۶-۱. مقدمه.....	۱۸۱
۲-۶-۱. لوائح مرتبط با جمهوری اسلامی ایران در کنگره یکصدوهفدهم آمریکا.....	۱۸۱
۳-۶-۱. لوائح مصوب کنگره یکصدوهفدهم.....	۱۹۱
۱-۶-۳-۱. قانون (اعطای) مدال طلای کنگره به بازداشت‌شدگان (سفارت آمریکا) در ایران.....	۱۹۲
۲-۶-۳-۱. سایر قوانین.....	۱۹۲
۴-۶-۱. قطننامه‌های مرتبط با جمهوری اسلامی ایران در کنگره یکصدوهفدهم آمریکا.....	۱۹۴
۱-۶-۴-۱. قطننامه‌های مصوب کنگره یکصدوهفدهم.....	۱۹۹
۱-۶-۴-۱-۱. قطننامه ساده شماره ۷۴۴ مجلس نمایندگان با عنوان «محکومیت حمایت دولت ایران از آزار و اذیت اقلیت بهایی و نقض مداوم اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق بین‌المللی حقوق سیاسی و مدنی».....	۲۰۰
۵-۶-۱. ارزیابی لوائح و قطننامه‌های کنگره یکصدوهفدهم.....	۲۰۱
۱-۵-۶-۱. مهم‌ترین موضوعات کنگره یکصدوهفدهم در رابطه با ایران.....	۲۰۱
۲-۵-۶-۱. حامیان و طراحان لوائح و قطننامه‌های ضد ایرانی.....	۲۰۳
۶-۶-۱. جمع‌بندی فعالیت‌های ضد ایرانی کنگره یکصدوهفدهم.....	۲۰۶
بخش چهارم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۲۰۹
۱. مقدمه.....	۲۱۱
۲. لوائح.....	۲۱۳
۳. قطننامه‌ها.....	۲۱۵
۴. مقایسه فعالیت احزاب در کنگره علیه جمهوری اسلامی ایران.....	۲۱۷
۵. فعال‌ترین اعضای کنگره.....	۲۲۱
۶. مهم‌ترین موضوعات مطرح‌شده در رابطه با ایران.....	۲۲۵
منابع و مأخذ.....	۲۳۳

پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ نقطه عطفی در تاریخ معاصر منطقه غرب آسیا تلقی می‌شود. به عبارت بهتر، انقلاب اسلامی ایران یکی از مهم‌ترین رویدادهای اواخر قرن بیستم بود که منجر به سرنوشتی یک ساختار سیاسی متمایل به غرب و ظهور یک مردم‌سالاری دینی منحصربه‌فرد در این منطقه شد. در واقع انقلاب اسلامی پدیده‌ای بود که منجر به ایجاد اولین جمهوری اسلامی مدرن در جهان شده، پیروزی اسلام بر سیاست سکولار را رقم زده و ایران را به سرعت به الگویی برای تمام آزادی‌خواهان در سراسر کشورهای اسلامی و در سراسر جهان بدون توجه به ملیت، مذهب و فرهنگ تبدیل کرد. این انقلاب همچنین توازن قدرت در غرب آسیا را به طرز چشمگیری تغییر داد و چالش‌های جدی برای نظم هژمونیک و مورد دلخواه کشورهای غربی ایجاد کرد. به عبارت دیگر انقلاب اسلامی با تحقیر غرب، بیزاری از خودکامگی این کشورها و اشتیاق به احیای هویت مذهبی و فرهنگی، فصل‌نویسی را در این منطقه ایجاد کرد.

از این‌رو در چهار دهه گذشته، تضعیف جمهوری اسلامی ایران و توانمندی‌های آن در منطقه غرب آسیا به‌عنوان یکی از راهبردهای اصلی ایالات متحده در دستور کار مقامات آمریکایی قرار گرفته است. به عبارت دیگر، دولت‌های مختلف در آمریکا تلاش داشته‌اند جمهوری اسلامی ایران را به‌عنوان تهدیدی برای نظام بین‌الملل و به ویژه کشورهای منطقه بازنمایی کرده و بر این اساس در پی ایجاد محدودیت برای ایران در عرصه‌های مختلف سیاسی - اقتصادی و نظامی - امنیتی بوده‌اند. در واقع ادعاهای واهی کشورهای غربی به‌ویژه ایالات متحده در مورد برنامه هسته‌ای و دفاعی و همچنین حمایت جمهوری اسلامی ایران از گروه‌های محور مقامت باعث شده است دولت‌های مختلف ایالات متحده از طیف وسیعی از ابزارهای سیاستی از جمله تحریم‌ها و تعامل دیپلماتیک محدود، برای مقابله با ایران استفاده کنند.

در این میان، کنگره ایالات متحده از طریق اقداماتی چون؛ تصویب قوانین تحریمی گسترده علیه ایران، تسهیل فرایند فروش تسلیحات به شرکای ایالات متحده در منطقه غرب آسیا و تلاش برای تأثیرگذاری بر مذاکرات هسته‌ای ایران، نقش مهمی در نوع روابط جمهوری اسلامی ایران و ایالات

متحدہ ایفا کرده است. در واقع، کنگره به‌عنوان یکی از ارکان اصلی ساختار سیاسی آمریکا، با بهره‌گیری از ابزارهای اختصاصی چون قانونگذاری و نظارت توانسته است در اتخاذ راهبردها و تعیین خط‌مشی‌ها در سیاست خارجی این کشور اثرگذار باشد و با تکیه بر اختیارات انحصاری در حوزه قانونگذاری بر تداوم و پایداری آن بیفزاید؛ در واقع قوانین مصوب کنگره می‌تواند فارغ از تغییرات در دولت‌ها، متضمن ثبات در سیاست خارجی آمریکا در قبال ایران باشد.

گفتنی است؛ کنگره ایالات متحده نهادی پرسابقه بوده که شناخت فعالیت‌های آن با توجه به اثرگذاری و تنوع فعالیت‌ها، نیازمند آشنایی با پیچیدگی‌های ساختار درونی و اثرگذاری نهادهای بیرونی بر کنگره است. کمیته‌های اصلی و فرعی در نقش پشتیبان‌های فنی و تخصصی برای تدوین و اصلاح قوانین و همچنین احزاب سیاسی به‌عنوان حامیان سیاسی از نظر درون‌ساختاری و نهادهایی چون دولت، اندیشکده‌ها و لابی‌ها به‌عنوان نهادهای بیرون‌ساختاری نقش قابل توجهی در شکل‌دهی به فعالیت‌های کنگره آمریکا ایفا می‌کنند. نهادهای بیرون‌ساختاری نظیر کمیته‌ها و احزاب دارای نقش مستقیم بوده و نهادهای بیرون‌ساختاری همچون دولت، لابی‌ها، اتاق‌های فکر و اندیشکده‌ها با بهره‌گیری از ظرفیت‌های متعدد رسمی و غیررسمی توانسته‌اند به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر فعالیت‌های کنگره اثرگذار باشند.

از این‌رو کتاب حاضر با توجه به نقش قابل توجه کنگره در شکل‌دهی به سیاست خارجی ایالات متحده علیه ایران و همچنین، با در نظر گرفتن پیچیدگی‌های درون‌ساختاری و نهادهای اثرگذار بیرون‌ساختاری بر فعالیت‌های تقنینی کنگره، تلاش دارد اقدامات تقنینی ضد ایرانی کنگره در دوره‌های یکصدوپانزدهم، یکصدوشانزدهم و یکصدوهفدهم (از ابتدای سال ۲۰۱۷ تا پایان سال ۲۰۲۲) را مورد بررسی قرار دهد. امید است شناخت بهتر کنگره آمریکا زمینه‌ساز شکل‌گیری اقدامات متناسب توسط مجلس شورای اسلامی به‌عنوان نهاد متناظر با هدف ایجاد بسترهای قانونی لازم برای تقویت سیاست خارجی کشور در قبال ایالات متحده آمریکا باشد.

بابک نگاهداری

رئیس مرکز پژوهش‌ها